

ODOTTAVAN PERHEEN JA LAPSEN SUUN TERVEYS

- Raskausaikana äidin alttius suun sairauksille voi lisääntyä.
- Hormonitoiminnan muutosten takia syljen koostumus voi muuttua raskauden aikana.
  - Hampaiden reikiintymisriski kasvaa, koska syljen suojaava vaikutus heikkenee
  - Ikenet voivat tulehtua ja vuotaa verta herkemmin, koska ikenien vastustuskyky laskee.
  - Tiheät välipalat sekä pahoinvointi raskauden aikana lisäävät hampaiden reikiintymisriskiä.

Vanhempien suun hoito

- Raskausaikana suun terveydestä tulisi huolehtia erityisellä tarkkuudella.
- Hampaat harjataan kaksi kertaa päivässä pehmeällä hammasharjalla/sähköharjalla sekä fluorihammastahnalla (fluoripitoisuus aikuiselle 1450 ppm.).
- Hammasvälit tulisi puhdistaa päivittäin hammaslangan, harjatikun tai väliharjan avulla.
- Ksylitolituotteiden säännöllinen käyttö ruokailujen jälkeen vähentää hampaiden reikiintymisriskiä katkaisemalla happohyökkäyksen.
- Ennen lapsen syntymää vanhempien hampaat tulisi tarkastaa ja hoitaa kuntoon. Vanhemmat voivat ehkäistä reikiintymistä aiheuttavan bakteerin tarttumista lapselle vähentämällä bakteereita omassa suussa säännöllisellä hampaiden hoidolla, ruokailulla sekä ksylitolin käytöllä.

Yleisimmät suun sairaudet

- Karies eli reikiintyminen on maailman laajimmin levinnein ja tarttuvain infektiosairaus.
- Kariesta aiheuttavat bakteeri (Str. Mutans) tarttuu herkästi huoltajilta lapsen suuhun syljen välityksellä. Tämän takia esimerkiksi likainen tutti huuhdellaan juoksevalla vedellä ja lapsen lusikalla ei kosketella omaa suuta.
- lentulehduksen aiheuttaa hampaan pinnalle jäänyt bakteerikerros eli plakki. lentulehdus oireilee tavallisimmin ikenien punoituksena, turvotuksena ja/tai ienverenvuotona hampaiden puhdistuksen yhteydessä
- Syljen kalkkisuolat kovettavat hampaan pinnalle pitkäksi aikaa jääneen plakin hammaskiveksi, jota ei pysty itse puhdistamaan hampaan pinnoilta, vaan puhdistamisen suorittaa suun terveydenhuollon ammattilainen.

Imetys ja suun terveys

- Imetyksellä on myönteisiä vaikutuksia leukojen ja purennan kehitykselle, sillä imetys stimuloi leukojen kasvua sekä parentalihasten toimintaa.
- Yli yksivuotiaan öisin jatkuva tiheä imetys voi lisätä riskiä hampaiden reikiintymiselle, mikäli lapsen ruokavalioon kuuluu lisäksi runsaasti sokeripitoisia tuotteita ja hampaiden puhdistuksesta sekä fluorihammastahnan käytöstä ei huolehdita.
- Huolellinen päivittäinen suuhygieniä sekä terveelliset ruokailutottumukset edistävät pitkään imetettävän lapsen suun terveyttä.

Tutti ja tuttipullo

- Tutin, tuttipullon ja peukalon imeminen liian pitkään voivat aiheuttaa purentavirheitä.
- Tuttipullostasi tulisi luopua viimeistään kahden vuoden ikäisenä ja siirtyä juomaan tavallisesta mukista tai pillimukista.
- Tutista tulisi luopua viimeistään 2-vuotiaana. Tutin ja tuttipullon käyttöä voi alkaa vähentämään 6-8kk iässä.

Lapsen hampaiden puhkeaminen

- Ensimmäiset maitohampaat alkavat puhjeta 4–7 kuukauden iässä. Maitohampaita puhkeaa yhteensä 20 kappaletta kolmeen ikävuoteen mennessä.
- Hampaiden puhkeamisen yhteydessä voi ilmetä voimakasta syljen eristystä sekä ikenien turpoamista. Lapsi voi myös olla itkuinen. Korkea kuume ei ole oire hampaiden puhkeamisesta.
- Puhkeamisen aiheuttamaa kipua voi lievittää esimerkiksi puruleluilla.

Lapsen suun hoito

- Harjaus aloitetaan ensimmäisen maitohampaan puhjetessa kaksi kertaa päivässä pehmeällä vauvaharjalla.
- Fluorihammastahnan käyttö aloitetaan ensimmäisen hampaan puhjettua.
  - Alle 3-vuotiailla käytetään kaksi kertaa päivässä fluoritahnaa sipaisun verran, jonka fluoripitoisuus on 1000-1100ppm.
  - Suuta ei tarvitse huudella harjauksen jälkeen.
- Aikuinen harjaa lapsen hampaat noin 8–10-vuotiaaksi asti, koska lapsen käden hienomotoriset taidot kehittyvät hitaasti.

Ruokailutavat

- Monipuolinen ruoka säännöllisin väliajoin syötynä on tärkeässä osassa suun terveyttä.
- Hampaat kestävät noin 5–6 happohyökkäystä päivässä, jonka vuoksi turhaa napostelua on syytä välttää
- Sokeripitoisten tuotteiden syönti kannattaa ajoittaa ruokailun yhteyteen vain silloin tällöin tai kerran viikossa. Makeisia ja muita sokeria sisältäviä tuotteita kannattaa välttää antamasta lapselle mahdollisimman pitkään.
- Paras vaihtoehto janojuomaksi on vesi. Mehut ja virvoitusjuomat on suositeltavaa jättää vain juhlahetkiin.
- Myös energia- ja light -juomat sekä maustetut kivennäisvedet ovat vahingollisia hampaille juomien happamuuden vuoksi.
- Hyvä apukeino hampaiden reikiintymisen ehkäisyssä on myös säännöllinen ksylitolituotteiden käyttö 5–6 kertaa päivässä aterioiden jälkeen. Ksylitolin suositeltu päiväannos on 5 grammaa, joka vastaa viittä palaa täysksylitolipurukumia tai 10 kappaletta täysksylitolipastillia. Suurina määrinä ksylitoli voi aiheuttaa laksatiivisia vaikutuksia.

Lasten suun terveystarkastukset Kanta- Hämeen hyvinvointialueella

8 kk – 1 v Terveystarkastus neuvolassa
 2 v Hammashoitajan tarkastus
 4 v Hammashoitajan tarkastus
 6 v Suuhygienistin tarkastus

